

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ՕՏԱՐԱԿԱՆ ՄԸ ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Պատե՛քի նախորդ օրը, Ուրբաթ երեկոյ, դուռս ուժգին զարնուեցաւ: Յուշան էր:

Երբ ներս մտաւ, դէմքը մոխրացած, ձեռքերը հովին մէջ չորացած սատի մը նման կը դողային: Հուզուստները թացէին, կտրծեւ նոր դուրս ելած էր գետէն: Այդ երեկոյ սոսկալի փոթորիկ մը կար:

Նայեցաւ ինծի, աչքերը մութ քաբայրի մը նմանութիւնը ունէին և արիւն կը յորդէր անոնցմէ:

Յետոյ ըսաւ.

«Յիսուս Նազովրեցիին մատնեցի իր և իմ թշնամիներուն»:

Ապա քամեց իր թեղանիքներուն ջուրը և շարունակեց.

«Յիսուս յայտարարած էր թէ պիտի յողթահարէ իր և մեր ժողովուրդի թըշնամիներուն»:

«Երբ առաջին անգամ բոլորս հաւաքեց, խոստացաւ մեզի ընդարձակ և զօրաւոր թագաւորութիւն մը ու մենք փորձելեցանք ունենալու իր շնորհը, որպէսզի պատուաւոր տեղի մը ունենանք իր արքունիքին մէջ»:

«Միշտ մեզ նկատեցինք իշխաններ, ունենալու համար կեցցուածք մը այս Հռովմէացիներուն նկատմամբ այնպէս՝ ինչպէս որ իրենք ունէին մեր նկատմամբ: Յիսուս միշտ կը խօսէր իր թագաւորութեան մասին և ես կը կտրծէի թէ զիս պետք նշանակած է իր հետեւակազմըին և հրամանատարը քի բռնակներուն: Եւ այդ էր պատճառը որ սիրով հետեւեցայ իրեն»:

«Սակայն չուտով՝ վերահասու՝ եղայ, թէ Յիսուս թագաւորութիւն մը չէր փնտռեր Հռովմէացիներէն մեզ ազդեցիկ համայնքին հոգիի թագաւորութիւն մըն էր իր քարոզածը: Կը խօսէր սիրոյ, ողորմա-

ծութեան և ներողամտութեան ջուրջ, որոնք ուրախութեամբ կը լսուէին հաւաքուած կիներու կողմէ, բայց իմ սրտիս մէջ կ'աճէր դառնութիւնը և ես աւելի կը կարծրանայի:

«Հրէաստանի խոստացեալ թագաւորը անմիջապէս փոխուեցաւ սրնգահարի մը, որ կը գգուէր թափառականներու միտքը:

«Իմ ցեղին զուսկներուն պէս սիրած էի զինքը: Յոյս ունէի թէ պիտի ազատէր մեզ օտարներու լուծէն: Բայց ինք բառ մը իսկ չխօսեցաւ կամ ձեռքի շարժում մը չըրաւ մեզ ազատելու այդ լուծէն և ճիշդ հակառակը, հրահանգեց որ կեսաւրին՝ կեսարին տանք: Յուսահատութիւնը լեցուեցաւ մէջս և յոյսերս միւռուց, եւ ես ըսի. «Ան որ իմ յոյսերս միւռուց, պէտք է պաննուի, որովհետեւ իմ ակընց կալուածիւններս աւելի արժէք կը ներկայացնէին, քան անձի մը կեանքը»:

Ապա Մուգա իր ակումները կրճատեց և գլուխը ծռեց: Երբ կրկին խօսեցաւ, ըսաւ.

«Ես զինքը մատնեցի և այսօր խաչուեցաւ . . . : Ան միւռու թագաւորի մը պէս: Մեռաւ փոթորիկին մէջ, նման մարդերու՝ որոնք պատանքէ և գերեզմանաքարէն անդին կ'ապրին:

«Երբ կը մահանար, մարդասէր ու քաղցր էր և իր հոգիին լեցուն էր գուժով: Ան նոյնիսկ զՊաժ եղաւ իմ նկատմամբս, որ զինքը մատնած էի»:

Ըսի իրեն. «Յուգա, ցաւալի սխալ մը գործած ես»:

Յուգան տրամութեամբ պատասխանեց.

«Բայց իբր թագաւոր մը մեռաւ, սակայն ինչո՞ւ համար Ան իբրեւ թագաւոր մը չեղարկեցաւ»:

Կրկին ըսի. «Դու և անաւոր ոճիւր մը գործեցիր»:

Նստարանին վրայ քարացած նայեցաւ ինծի:

Կը քալէի տնեակի ներկայնքին և անգամ մը ետ դիմեի. «Յուգա, դու և մեծագոյն մեղքը գործած ես»:

Յուգա բառ մը իսկ չըսաւ, հոգին լուսութիւնը արտացոլէր:

Բաւական ժամանակ անցաւ, Յուգա կրկին կանգնեցաւ գիծաց կտրիճի մը

նման, Երբ խօսեցաւ, ձայնը խորտակուող նաւու մը ձայնին նմանութիւնը ունէր:

«Մեղքը իմ սրտիս մէջ է: Այս գիշեր իսկ պիտի փնտռեմ իր Թագաւորութիւնը և իրմէ ներողութիւն պիտի խնդրեմ:

«Ինք Թագաւորի մը նման մեռաւ և ես իբրեւ աւագակ պիտի մեռնիմ: Բայց սրտիս խորէն գիտեմ թէ Ան պիտի ներէ ինծի:»

Այս բառերը արտասանելէ յետոյ, փաթթուեցաւ իր Թաց վերարկուն մէջ և ըսաւ.

«Լաւ եղաւ որ այս գիշեր քեզի եկայ, քեզ ալ վրդովեցի. դուն ալ ներէ ինծի:

«Ըսէ՛ զաւակներուդ և թոռներուդ, թէ Յուդա իսկարիովտացին մատնեց Յիսուս Նազովրեցին իր թշնամիներուն, որովհետեւ կը հաւատար թէ Յիսուս թշնամի մըն էր իր ժողովուրդին:

«Ըսէ՛ նաև որ Յուդան իր մեծ ոճիրի օրն իսկ կ'ամովին գնաց Թագաւորին և իր հոգիին յանձնեց Անոր՝ որպէսզի դատէ: «Իրեն պիտի ըսեմ թէ իմ արինս անհամբեր էր հողակոյտին և այժմ ջլատուած հոգիս ազատ է:»

Ապա գլուխը պտտին՝ լալագին ըսաւ.

«Ով Աստուած, քու անկող անունիդ, մահուան մատներով ոչ մէկ մարդ կրնայ իր շրթները մօտեցնել, ինչո՞ւ համար վառեցիր զիս կրակով մը, որ լոյս իսկ չունի:

«Երկրի մը համար ինչո՞ւ Գալիլեացիին չարչարանք տուիր և զիս փափաքներով բռնաւարեցիր, որ չէր կրնար բաժնուիլ իր ազգակիցներէն և տունէն: Եւ ո՞վ է այս մարդը, Յուդան, որուն ձեռքերը արեան մէջ մխրճուեցան:

«Ձեռքդ երկարէ ինծի, որ այս չինցած պատմուհանք և ցնցոտի նետեմ վրայէս:

«Ով Աստուած, օգնէ որ այս գիշեր իսկ կարողանամ ընել այդ:

«Օգնէ ինծի որ այս նիւթացած պտտերէն դուրս գամ:

«Յոգնած եմ այս ազատական կեանքէն, կ'ուզեմ այլևս ընդարձակ զնգանի մը մէջը ըլլալ:

«Արցունքի գետեր պիտի հոսեցնեմ ցաւատանջ ծովուն մէջ և Գուգթութեանդ

կնթակայ անձ մը պիտի ըլլամ նման անոր՝ որ իր սրտին դուռը կը զարնէ:»

Յուդան այսպէս խօսեցաւ և ապա դուռը բանալով դուրս գնաց փոթորիկին մէջէն:

Այս դէպքէն երեք օրեր վերջ Երուսաղէմ տյցելիցի և լսեցի բոլոր պատահարները: Լսեցի նաև որ Յուդան կախած էր ինքզինքը:

Այդ օրէն ասդին երկար մտածեցի և վերանայեալ եղայ Յուդայի հողովիճակին: Ան իրագործեց իր կարճ կեանքը, տարուերուելով մշուշի նման, այս երկիրը Հռովմայեցիներէն ազատելու՝ մինչ Մեծ Մարգարէն դէպի երկինք կը բարձրանար:

Մարդ մը Թագաւորութեան մը սպառու մընէր, որուն մէջ ինք իշխան մը պիտի ըլլար:

Ուրիշ մարդ մը Թագաւորութիւն մը ուզեց, որուն մէջ բոլոր մարդիկ իշխաններ պիտի ըլլային:

ՅՈՒՂԻՍԵՆ ՄԱՅՐԸ

Զաւակս անկեղծ և լաւ անձ մըն էր: Հոգածու և բարի էր իմ նկատմամբ և միշտ օրեց իր ազգականները և հայրենակիցները, սակայն միշտ ատեց մեր թշնամի անիծեալ Հռովմեացիները, որոնք մանիշակաբոյն հագած՝ կը հնձէին առանց հերկելու և ցանելու:

Զաւակս հազիւ տասնըօթ տարեկան էր երբ մեր այգիէն անցնող Հռովմեական լէգէոնի վրայ նետեր արձակեց և ձերբակալուեցաւ:

Զաւակս էր, իմ միակ զաւակս:

Ան չորցած այս կուրծքէս կեանքը ըմպեց և այս պարտէզին մէջ իր առաջին քայլերը առաւ մտաներէս պինդ բռնած, որոնք այժմ կը նմանին դողդղացող եղջերներու:

Երբ սկսու քալել, ես աչ իր հետ քալեցի: Սակայն իրենց զաւակներէն առաջնորդուող մայրեր ապահով զեն ընթանար:

Այժմ կ'ըսեն թէ իր իսկ ձեռքով ան մեռած է, իր խղահարութեան մէջ ինք՝ զինք կախելով, քանի որ իր ցարեկամը՝ Յիսուս Նազովրեցին մատնած է:

Գիտեմ թէ զաւակս մեռած է: Բայց

շատ լաւ գիտեմ թէ ինք ոչ մէկը մասնաձեռն է, քանի որ սիրեց իր ազգակիցները և չտեսցաւ որեւէ մէկը բացի Հոգովմէացիներէն:

Ջաւահիր խորայն լի փառք փնտռեց և այդ փառքը միշտ իր շրթներուն և գործին մէջն էր:

Երբ Յիսուսի հանդիպեցաւ, թողուց զիս և հետեցեալ իրեն: Սրտիս խորէն կը զգայի թէ ինքը սխալ ճամբու մէջ էր: Երբ ինծի հրաժեշտ կու տար, ըսի իրեն թէ սխալ կ'ընէ, սակայն զիս չլսեց:

Մեր գաւազները լսող չեն մեզի: Կը նմանին անոնք այսօրուան կատաղի աւրիքներուն, որոնք օրինակ չեն առնէր երէկուան կատաղի աւրիքներէն:

Կը խնդրեմ, իմ գաւազի մասին ուրիշ հարցում մի ընէք: Ես սիրեցի զինքը և յաւիտեան պիտի սիրեմ:

Եթէ սէրը մարմինն մէջը ըլլայ, զայն կ'այրեմ ու խաղաղութիւն կ'ունենամ: Բայց սէրը անհասանելի հոգիին մէջն է:

Այժմ այլևս պիտի չխօսիմ: Գացէք և հարցաքննեցէք ուրիշ կին մը, որ Յուդայի մօրմէն աւելի յարգուած է:

Գացէք Յիսուսի մօրը, սուրը իր սրտին մէջն է նաև ու ան պիտի խօսի իմ մասիս և դուք պիտի հասկնաք:

ԽԱԼԻԼ ՃԻՊՐԱՆ

Հայացուց՝ Գ. ԱՐՔԵՊՍ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՏՔԻ ԴԵՐԸ

Շատ յաճախ, արդի ընկերութեան մէջ կարելի է հանդիպիլ անհատներու կամ մարդկային խմբաւորումներու, որոնք կը պնդեն թէ մաքուր ու ամուր հաւատքը նախապայման չէ անհատի մը բարոյական դիմագիծի կերտումին: Թէ մտադ կրնայ լիովին չկիրարկել Սուրբ Գրական պատգամներն ու պատուէրները, կառկած յայտնել իսկ Գրիստոսի ու մինչև անգամ Աստուծոյ գոյութեան նկատմամբ և սակայն իր ապրելակերպով և ուրիշներուն հետ ունեցած առօրեայ յարաբերութիւններով ըլլայ աղնիւ սև օրինակելի անձնաւորութիւն մը, օտտուած՝ բարոյական պատգամն յատկանիշերով:

Ճիշդ է, չենք երթար առաջ բացարձակօրէն ժխտելու գոյութիւնը այս կարգի մարդոց, առնել մէկ յայտնուող այս կամ այն երկնքին առիկ, և սակայն ո՞վ կրնայ երաշխաւորել թէ այսօրուան գաւազները պիտի չըլլայ վաղուան գայլը, և այսօրուան անվնաս ու այլուսէր անհատը պիտի չըլլայ վաղուան հրէշտաբալ ոճրագործը: Այո, չենք կրնար երաշխաւորել, քանի որ այդպիսիներու կեանքը, հեռու՝ բարոյական առիկուն հիմքուր վրայ խորսխուած ըլլալէ, հակամէտ է ամէն փչող հովէ սարսկու կամ գաղափար և ուղղութիւն փոխելու: Երբ կ'ուրանայ գոյութիւնը, արդար ու վարձանասողք երկնաւոր Հօր, յետ-մահու կեանքին ու վերջին դատաստանին, ա՛յ ի՞նչ ոյժ կրնայ կասեցնել զինք անցաւոր այդ կեանքէն ամէն միւլոցներով — օրինաւոր որքան ապօրէն — քաղել փորձելու կարծեցեալ ամէն բարիք ու երջանկութիւն, ի՞նչ փոթ թէ անոնք ըլլան կորցումովը ուրիշներու իրաւունքին ու բարիքին: Որքան ստուար թիւ մը կը կազմեն այս կարգի թոյլ նկարագրի տէր կամ աննկարագրի անհատներ, մտաշփոթ ու անվստահելի:

Եթէ ուզենք պատկերաւոր ձևով ներկայացնել մեր յարաբերութիւնները մեր Արարչին և մեր նմաններուն հետ, պէտք է դիմենք խաչի նշանին: Զոյգ ուղղու-